

DOCTAVIAN PALER

Un om norocos

roman

POLIROM
2015

Uniti, indeosebi Domnul Andrei și Siminel, pretindeau că și istoria Bătrînului se găsea în arhivă, într-un plic special, sigilat cu ceară roșie, dar cei mai mulți, auzind asta, zîmbeau: „Basme”. În orice caz, pentru acest ipotetic secret fuseseră întreprinse, cu ani în urmă, singurele tentative de forțare a arhivei. „Odată, cînd Arhivarul zăcea bolnav – mi-a povestit Domnul Andrei –, Mopsul a reușit să desfacă broasca și a încercat să se strecoare înlăuntru. A împins ușa, dar ce spalmă a tras! În încăpere, ce credeți, fusese lăsat de pază un cîine uriaș care a făcut un salt furios spre ușă, să-l omoare nu alta. Spre norocul lui, Mopsul a fost lute de mină și de pictor. A doua oară, tot el l-a convins pe Hingherul și pe Anton să-l ajute.” Se mai vorbea încă despre această întimplare de pomină pe care mi-a relatat-o chiar Mopsul înainte de izbucnirea conflictului dintre noi: „Hingherul s-a dus înainte să imblinzească bestia. Eu și Anton ne-am dus pe urmă. Dar n-am putut să intrăm. Hingherul n-a vrut să ne deschidă ușa! Ne-am rugat de el în toate felurile. Degeaba. Și vorbea, domnule, cu cîinele, așa cum vorbești cu un om. Noi îi șopteam prin crăpătura ușii: «Hingherule, deschide, ce dracu' faci? Că vine cineva și ne prinde». El nici nu vroia să ne răspundă. Discuta mai departe cu cîinele. Ce dracu' și-or fi vorbit, nu știu, că eu n-am învățat limba cînească. Și nici cînd l-a strigat Anton: «Hingherule, în numele legii te somez să deschizi!» nu s-a sinchisit. Pînă la urmă a trebuit să plecăm. Cînd a venit, tăcut și îngîndurat, ne-am repezit să-l luăm la rost: «Bine, omule, îți bați joc de noi? Ne lași să stăm ca proștii la ușă? De ce dracu' nu ne-ai dat drumul?». Și ce credeți, domnule sculptor, că ne-a răspuns? Ne-a zis: «Dacă deschideam, ar fi omorît cîinele». Ei, ați mai pomenit vreun hingher care să se îndrăgostească de un cîine? (Și

Mopsul făcu un semn prin care să-mi sugereze că Hingherul nu era tocmai zdravăn la minte.) Deși mai bănuiesc ceva. Cred că Hingherul și-a recitat povestea lui și a găsit acolo ceva care l-a tulburat foarte tare, pentru că de-atunci a devenit și mai ciudat, și mai tăcut, nu mai discuta aproape cu nimeni. I-o fi fost frică să nu vedem și noi”.

După ce s-a aflat de spargere, au fost voci care au cerut insistent să se dea foc hărtoagelor, pentru ca să nu mai tenteze pe nimeni și să nu existe pericolul ca într-o zi un intrus să-și vire nasul în tainele celorlalți și să-i terorizeze după aceea. Destul că știa Arhivarul. Mai bine se transforma totul în cenușă, în scrum și astfel dispărea orice pericol. Dar alții s-au împotrivit și au rugat să nu se dea totuși foc arhivei. „Poate că într-o zi...” Nu prea știau ei la ce sperau să le folosească „într-o zi” adevărul, dar nici nu se hotărâu să-l arunce în foc. Și, pentru a fi mai convingători, au cerut să se anunțe că vor fi izgoniți fără milă din azil cei care ar mai îndrăzni să forțeze ușa arhivei.

Într-o privință îi admiram pe bătrâni. Ce reușisem eu? Să mă revolt împotriva tatălui? Să mă prefac modest, ca să-mi servesc mai bine vanitatea? Fleacuri. Ei își jucau chiar amintirile la trapez! Auzisem despre niște insecte care fac înțepături otrăvitoare altor insecte, fără să-și omoare victimele. Paralizate, acestea continuă să trăiască, iar insectele otrăvitoare își depun ouăle în corpul lor, transformându-le în hrană vie. Așa se întâmpla și cu bătrânii. Nu mai puteau să-și ofere nimic la vârsta lor, în azil, în schimb le rămânea golul lăsat de trecutul de care se despărțiseră; el era hrană vie pentru imaginația lor. Puteau să-și dea friu liber închipuirii, să mintă, să viseze, să-și remodeleze amintirile, de parcă timpul era de ceară, și se fereau cu grijă

să se mire de alții pentru ca la rîndul lor să fie crezuți. Numai cînd apărea Arhivarul deveneau reticenți și stînjeniți, stricînd, atunci, totul. Antipatia pe care mi-o inspirase omul dintre hîrtoage și care sporise destul de repede (se pretindea istoric de meserie, dar în afară de istoria azilului nu știa probabil nimic) mă făcea să nu văd cu ochi buni stînjeneala și teama lor. Mă enerva faptul că se gudurau în jurul mitocanului de Arhivar, că-l salutau, plini de respect, ca să-l cîștige bunavoința, deși înțelegeam de ce se purtau așa. Sîrplitura știa tot, despre fiecare! Era gardianul trecutului lor, notat conștiincios în hîrtoagele îngălbenite, clasat, ordonat, pregătît pentru orice, inclusiv pentru compromiterea celor care nu i-ar fi fost pe plac, de aceea își permitea, vizeurile, profitînd de rolul lui, să rînjească trecînd pe coridoare. Cine ar fi îndrăznit să-l pună la punct? Bătrînilor și chiar doctorilor le era frică de el. Arhiva fiind pe mîna lui, la discreția lui, putea să măsluiască orice, ori să divulge unele lucruri neplăcute. Era de ajuns să scape o vorbă, birfitori existau destul în azil. O asemenea perspectivă îi intimida și chiar îi înfricoșă pe toți, silindu-i să fie prudenți, iar Arhivarul abuza de asta purtîndu-se ca unul din acei mici despoți care repetă la bucătărie ceea ce au văzut în salon. Își arăta dinții stricați și putrezi, de-ți venea să-l plesnești peste gură, avînd aerul culva care zice în gînd: „Lasă, nu mă păcălești tu pe mine. Eu știu cine ești în realitate. Fă pe deșteptul cu alții”.

Asta m-a făcut să iau foc cînd Domnul Andrei mi-a atras atenția că Arhivarul îl trîgea de limbă pe portar în legătură cu mine. „De ce te interesezi de mine pe la alții, domnule?” m-am răstit la el năvălînd în arhivă. Surprins, Arhivarul s-a retras ca un șobolan speriat în spatele mesei la care lucra. Împiedicîndu-se, și-a scăpat ochelarii pe

Jos și, căutându-l, a călcat din greșeală pe ei și a zdrobit lentilele. Fără ochelari nu mai vedea nimic. Era ridicol, lipsit de apărare acolo în spațiile mesei și mi s-a făcut milă de el, deși pe figura lui jalnică perplexitatea era amestecată cu ură. M-am mulțumit să-i atrag atenția că dacă mai trăgea de limbă pe cineva în legătură cu mine nu-l mai iertam. Și am ieșit trântind ușa.

Cam tot atunci mi-am făcut, dintr-o prostie, și din Mopsul un dușman.

— Ulise, i-am zis, de ce ești atât de modest?

Mopsul m-a privit bănuitor.

— Nu înțeleg, domnule.

— Sint convins că ai fost mult mai mult decît un biet acrobat la trapez... Hai, mărturisește, i-am îndemnat ironic. Dar Mopsul era prea inteligent ca să se lase înșelat de lauda mea.

— Nu, domnule, mi-a replicat el sec. N-am fost altceva.

— Ba ai fost, m-am încăpăținat.

M-a fixat cu ochii lui șireți.

— Dar de ce credeți dumneavoastră că am fost mai mult decît spun?

— Așa.

— Poate aveți dreptate, admise el prefăcut. Și eram gata să jubilez cînd mi-a scuipat în obraz această ironie: într-o altă viață am fost proprietarul carierei unde ați învățat să ciopliți piatra... Și mi-a întors spatele.

După un timp am aflat de la Domnul Andrei că Mopsul mă birfea: „Ce, ăsta-l sculptor? Cine a mai pomenit sculptor care să se mulțumească să cioplească pietre funerare?”. Eram de aceeași părere, dar nu-mi convenea s-o aud din gura unui individ prost crescut și veninos. Domnul Andrei a încercat să mă consoleze: „N-are rost să vă supărați, domnule sculptor. Pe ăsta nu-l ia moartea, de frică să nu se otrăvească cu el”. Tot Domnul Andrei s-a grăbit să le explice

celorlalți că nu era în folosul lor să mă supere. Dacă plecam? Cine ar mai fi venit pe țărmul acela pustiu? Stincile de marmură ar fi rămas neatinse, între scaletți, iar ei ar fi fost îngropați, ca morții de pînă atunci, între bălările din spațele azilului. „Ba, nu fiți proști, le zicea. Trebuie să ne punem bine cu el, să nu-și la catrafusele. Altfel, adio cimitir de marmură. Bătrînul se lasă păgubaș, nu mai cheamă pe nimeni. Și apoi, altfel îți cioplește piatra de pe mormînt cineva căruia l-ai fost simpatic. Pune omul puțină inimă în meseria lui.”

Mai ales acest ultim argument a avut un efect miraculos. Fiecare și-a ales locul unde ar fi vrut să fie înmormîntat și mi l-a comunicat în taină. În scurtă vreme s-a creat, pornind de aici, chiar un fel de psihoză. Mă iscodeau pe rînd dacă discutaseam proiectul cimitirului și fierbeau de nerăbdare să mă vadă apucîndu-mă de lucru. Mopsul mă împinsese astfel, fără să vrea, în atenția generală a azilului. Pînă și portarul s-a dovedit sensibil la eternitate. M-a luat într-o zi de o parte și mi-a explicat: „Eu n-ar trebui să mă grăbesc. Sînt încă tînăr. Dar nu poți să știi niciodată ce se întîmplă. Mi-am ales de aceea și eu un loc”. După asta, de cîte ori mă zărea, se ridica respectuos în picioare și își scotea șapca decolorată, salutîndu-mă în timp ce-și ștergea cu dosul mîinii chelia transpirată: „Să trăiți, domnule sculptor”. Dacă n-aveam chef de el, îi răspundeam la salut și treceam mai departe. Altfel îmi plăcea să petrec cîtva timp în ghereta lui, fiindcă mă asculta cu gura căscată, fericit, orice îi spuneam. Ba chiar închidea ferăstruica gheretei ca să nu ne deranjeze nimeni. Îi îndrugam verzi și uscate și, uneori, rîzînd, îi puneam palma peste gură: „Ai grijă că-ți intră muștele și devii carnivor fără să vrei”. (Era vegetarian convins, cunoștea nenumărate ierburi pe care

le căuta în spatele azilului și pe care, după caz, le fierbea sau le minca crude.) El zîmbea jenat și închidea gura, dar ochii îi străluceau mai departe. De-abia aștepta să continui, recunoscător că-mi pierdeam timpul cu el, să-l povestesc. A fost primul din azil pe care am experimentat plăcerea de a fi ascultat cu admirație.

Singur Mopsul mai bombănea, inchipuindu-și că răutățile lui nu ajungeau la mine: „Piețarul ăsta nu valorează cît un cartof degerat din moment ce Bătrînul nu l-a chemat la el de cînd a sosit, și a trecut ceva timp, dar face pe nebunul și se plimbă prin azil de parcă ar fi...”. Și scuipa pe alții, denigrîndu-mă.

9

Se făcea că eram într-un fel de casă izolată, undeva pe un cîmp. Clădirea nouă, abia terminată, fără nici o mobilă, cu pereții albi, goi, cu pete de var încă pe geamuri și pe jos. Mai multe camere și în fiecare cameră cîte un bărbat. Zidari? Zugravi? Ucigași travestiți? Tăceau și tăcerea lor avea ceva amenințător. Cuprins de presimțiri rele, am început să mă retrag spre ieșire, fără să mă grăbesc, ca să nu-mi trădez panica. Și eram gata să reușesc, cînd unul dintre acei indivizi spelbi mi-a sărit în spate și m-a strîns de gît, șulerîndu-mi cu o voce fierbinte la ureche: „Ascultă... să-ți spun ceva... de fapt, ai rămas acasă și dormi... doar visezi că ai plecat la mare... dimineața, cînd te vei trezi, te vei duce s-o întrebi pe bătrîna meșterului de cruci dacă mai are nevoie de tine... dar pînă atunci mai e... încă dormi, încă visezi și dintr-un vis nu te poți smulge... într-un vis ești ca o frunză pe o apă